

KULTTUURISEN MONINAISUUDEN JA EETTISTEN KYSYMYSTEN POHDINTAA YLÄKOULUSSA

9. LUOKKALAISTEN MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET

TIMO VEIKKO KINNUNEN

Järjestin kuvataiteilija Mari Oikarisen (TaM) kanssa työpajakokonaisuudet 9. luokan opiskelijoille kahdessa yläkoulussa Lapissa lukuvuonna 2016–2017. Työpajoissa käsitelimme kotoutumiseen liittyviä teemoja ja pohdimme eettisiä kysymyksiä nykyaikaisen taiteen keinoin. Samalla tutkimme kulttuurisen osaamisen edistämistä perusopetuksessa monialaisena oppimiskokonaisuutena.

Karttatyöpajaan osallistui yksi 9. luokka, jossa opiskeli kantasuomalaisia ja maahanmuuttajataustaisia oppilaita inklusiivisesti. Työskentelimme neljän kuukauden aikana eri oppiaineiden tunneilla yhteensä 11 oppituntia. Oppilaat suunnittelivat ja toteuttivat yhteisötaideteoksen yhdistäen kehollista ilmaisua, kollaasia ja tekstiilitaidetta. Installaatio koostui oppilaiden pienryhmissä toteuttamista karttakollaaseista eli ”maista, jotka tuntuvat kodilta”. Kollaasit oli liitetty toisiinsa punoksien, jotka kuvasivat eri ihmisten ja kulttuurien välistä yhteyttä ja vuorovaikutusta. Ripustimme valmiin installaation esille koulun aulaan.

Ryhmätyöskentely nosti esiin oppilaiden erilaisia käsityksiä hyvästä maasta. Erään pienryhmän kärjistynyt vuorovaikutus ja sen selvittely toimivat lopulta merkittävänä kulttuurisen moninaisuuden oppimiskokemuksena oppilaille. Pohdimme oppilaiden kanssa taiteen mahdollisuuksista provokaatioon tai kriittisyyteen ja keskustelimme myös siitä, millä tavalla joudumme tekemään kompromisseja ja ottamaan toiset huomioon, kun teemme yhteistyötä eri lailla ajattelevien ihmisten kanssa. Installaatio kuvasi oppilaiden mielestä hyvin kulttuurista moninaisuutta ja ihmisten erilaisia arvostuksia. Monialaista oppimista ja toiminnan hahmottamista olisi kuitenkin tukenut paremmin se, jos projekti olisi liittynyt koulun muuhun toimintaan ja oppiaineiden ope-

”Vaikka oli paljon erimielisyyksiä, lopputulos oli silti hieno ja erilainen.”
(Karttatyöpajaan osallistunut oppilas)

tussisältöön. Samoin projektin ajallinen pitkittyminen herpaannutti oppilaiden mielenkiinnon projektin lopussa.

Etiikan työpajakokonaisuuteen osallistui yksi 9. luokan opetusryhmä sekä yhdeksän valmistavan opetuksen oppilasta, yhteensä 31 oppilasta.

Työskentelimme monialaisesti yhdeksällä uskonnon ja äidinkielen oppitunnilla siten, että taiteilijaohjaajien lisäksi kyseisten oppiaineiden opettajat, valmistavan opetuksen opettaja, kuvataideopettaja, luokanvalvoja-kotitalousopettaja ja koulunkäynninohjaaja osallistuivat toimintaan. Perehdyimme työpajoissa eettiseen pohdintaan valokuvataiteen ja luovan kirjoittamisen avulla, ja integroimme toiminnan uskonnon, äidinkielen ja suomi toisena kielenä (S2) -opiskeluun.

Yksityiskohta karttatyöpajan installaatiosta ”Maat, joissa on hyvä asua” Kuva: Timo Veikko Kinnunen.

Etiikan työpajassa yksi pienryhmä työsti köyhyyttä ja rikkautta pohtivan kuvaparin. Kuva: Oppilastyö.

”Minusta oli tärkeää, että projektista syntyi konkreettisia kuvia ja että ne ovat meillä täällä koululla kaikkien nähtävillä. Kuvissa esiintyy sekä maahanmuuttajia ja suomalaisia nuoria yhteisen tekemisen äärellä pohtimassa kuvien välityksellä vaikeita ongelmia.” (Etiikan työpajaan osallistunut luokanvalvoja-kotitalousopettaja)

Oppilaat toteuttivat pienryhmissä valokuvaparin, jossa he käsitelivät valitsemaansa eettistä kysymystä ja siihen liittyvää ratkaisua eläytymällä itse kuvattavaksi. Kysymykset käsitelivät esimerkiksi köyhyyttä ja rikkautta, sotaa ja rauhaa, alkoholismia tai korruptiota, mikä nousi maahanmuuttajapilaiden kokemuksista. Aiheiden valinta ja kuvateoksen suunnittelu olivat haastavia oppilaiden kielitaitoerojen ja suuren ryhmäkoon takia. Vuorovaikutuksen harjoittelu onnistui parhaiten vasta sitten, kun kukin pienryhmä pääsi keskittymään omaan studiokuvaukseensa. Studiotyöskentelyn rinnalla valmistavan opetuksen oppilaat tekivät kuvakollaasin korruptiosta ja sanaharjoituksia kuvaluonnoksista ja perusopetuksen oppilaat kirjoittivat luovia tekstejä kuvaluonnoksia tai etsivät tietoa eettisestä teemastaan. Projekti huipentui koulun aulaan järjestettyyn näyttelyyn avajaisineen, jossa nautimme myös oppilaiden leipomia eri kulttuurien herkkuja. Etiikan työpajakokonaisuus osoitti, että kuvataiteen visuaaliset menetelmät mahdollistavat osallistumisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun kielitaitoeroista huolimatta. Eri oppiaineiden välinen integraa-

tio ja opettajien välinen yhteistyö syvensivät oppimista ja kehittivät koulun toimintakulttuuria, vaikka toiminnan järjestäminen oli haastavaa ainejakoisessa lukujärjestyksessä. Kuvataiteen ja kirjallisen ilmaisun yhdistäminen eettiseen pohdintaan tarjosi vaihtoehtoisia oppimisen ja ilmaisun tapoja sekä onnistumisen kokemuksia.

Etiikan työpajan näyttelyn avajaisissa yksi oppilaista esitteli valmistavan opetuksen oppilaiden kollaasin korruptiosta. Kuva: Timo Veikko Kinnunen.

Timo Veikko Kinnunen, DI/TaM, Kuvataideohjaaja

YHTEISTYÖTAHOT:

Lapin yliopisto ja osallistuneet koulut opettajineen, Lapin taiteilijaseura ja kuvataiteilija Mari Oikarinen.